

geste ikke gjøre, og gjør det heller ikke. Jeg tror, at det hele Mulk-system maa undergives andre nærmere Bestemmelser, for Exempel i Gjentagelse-tilfælde en endnu strengere Stilling til den, der har paadrager sig et vist Antal Mulkter osv. Dernæst kommer der en Vanskelighed til, nemlig, at man maa gaa frem efter et vist Skøn, og det er meget vanskeligt, naar man ikke har en ren lokal Autoritet til at afgjøre Sagen, thi det at ubeholde uden hvad der kan kaldes lovlig Grund fra Skolen en Dag, er ingenlunde en Forseelse af samme Grad. Det er en langt større Forseelse hos en velstaaende Gaardmand end hos den fattige, der benytter sit Barn til nødvendig Gjærning, eller i det Ringeste en Gjærning, som det er meget vanskeligt for ham at faae udført af Andre. Dernæst er der jo dog en ganske forfærdelig Forskjel paa, om Forsømmelsen begaas af et Barn, der bor Side om Side med Skolen, eller paa en haard og streng Winterdag af et Barn, der bor en Fjerdingvei fra denne. Medens jeg har havt at gjøre med denne Sag, har det ofte været mig forfærdelig haardt at kræve Skolepligtens Opfyldelse af Alle ubetinget. Jeg har ofte tænkt mig den Befymring, med hvilken en eneboende Kvinde skulde jage sit daarlig klædte Barn ud i Slud og Kulde for at gaa til Skole, medens en Anden kunde lade sit Barn velindpakket, ledsaget af et Hjænestyende, gaa saa Skridt til Skolen. Forseelsen ved Undlæelsen af denne Pligts Opfyldelse er overmaade forskjellig, og det er Noget, der i Sandhed forger det Døds ved Skolemulkten, at det, som Forholdet nu er indrettet, er meget vanskeligt at tage Hensyn til, men jeg veed, som sagt, intet Andet at sætte i Stedet for Mulkten; jeg skal derfor med disse Bemærkninger forlade dette Affnit.

Jeg vender nu tilbage til Lovudkastets 3die Affnit, der omhandler den tilfattede nye Kilde til frivillig Skolegang. I Dvrigt er den ikke fuldkommen ny, thi vi vide Alle, at der har været Udgang til frivillig Skolegang hos Skolelærerne ved Aften-skoler, ved at tage private Limer osv. Det gjør mig ondt at maatte sige, at jeg ikke tror, at Lovforslaget paa dette Punkt vil udrette noget Bæstentligt for Landet. Jeg tror, at det er en hæderlig Tanke, som er illsædt denne Bestemmelse. At der findes en fortsat Undervisning Sted ved Aften- eller Morgen-skoler, hvad man nu vil kalde det, vil jeg i højeste Grad billige, puste og opfordre til, men under de Forhold, hvorunder vor Skolegang paa Landet har fundet Sted, og saaledes som vort Skolevæsen er ordnet, tror jeg ikke, det nytter at foreskrive en frivillig Skolegang. Lad os se, hvilke Vanskeligheder der er tilstede derved. Der paalægges Kommunerne at oprette saadanne Skoler, men ikke at holde dem stadigt i Gang; der skal ikke i enhver Kommune findes en saadan Skolegang, men den skal finde Sted, naar Nogen kræver det. Denne Skolegang vil jo

medføre en Udgift; foruden hvad der medgaar til Opvarmning af Skolestuer og Sligt, skal der udredes en Godtgjørelse udenfor det, Læreren hidtil har havt, af mellem 50—120 Kroner. Men er nu Kommissionen villig til denne Udgift? Og, er den det ikke, vil den da ikke modarbejde Sagen og affkræfte Folk fra at melde sig. Der er jo desuden en Bestemmelse om, at denne Undervisning skal gives gratis til Uformuende. Sæt nu, at der meldte sig Saadanne, og at Kommunen skulde udrede Betalingen, — jeg er bange for, at det mange Steder vilde glippe. Men dette Forhold vil ikke indtræde — det kan jeg sikkert sige — de Uformuende ville ikke melde sig. Det er det, man saa ofte overser, at den Uformuende betaler ved at gaa i Skole. Den Familie, for hvem Drengens eller Pigen's Arbejde er et nødvendigt Supplement til Underholdet, betaler ved at lade Disciplen gaa i Skole og kan ikke betale mere. Naar Barnet er blevet 14 Aar, kan Familien ikke længer underholde det. Det maa saaledes være den Velhavende, der bliver Spørgsmaal om. Her kommer nu det Spørgsmaal til: Hvad Garanti har Kommunen for, at der kommer Noget ud af Foranstaltningen? Ved en privat Undervisning gaar Læreren ud fra, at naar han har en 60 Disciple, kan han vel regne paa, at i det Ringeste 50 eller 40 ville blive ved, og han kan da vente, at Undervisningen vil betale sig. Men her er det nok, at der melder sig et Minimum af 6 Dreng og 6 Piger, og naar det nu hænder, at 6 Dreng melde sig, og Skoleundervisningen begynder, men den ene udebliver efter 8 Dages Forløb, den anden efter 14, hvad saa? Det er Noget, der vil indvirke paa Kommunen og paa den hele Indretning, at der ikke er Tale om noget stadigt Faststaaende, som er en Del af Læreren's Virksomhed fra Aar til Aar, men om Noget, hvortil han er forpligtet, naar et vist Antal tilbyder sig. Det kan virke forstyrrende med Hensyn til Læreren's Beregning og Benyttelsen af hans Tid. Jeg tror, at den fortsatte Undervisning, som Kommunen skal kunne foreskrive Læreren at give, er aldeles ubillig overfor denne. Vore Skolelærere ere saaledes ansatte, at der ikke ved nogen Uvangsforanstaltning bør kunne paabydes dem et større Arbejde. Naar en Mand har undervist i 6 Limer en Dag uafbrudt, er det da billigt at paalægge ham, om man ogsaa giver ham en vis Betaling, at han absolut, dersom man forlanger det, skal undervise 3 Limer til de 3 Dage om Ugen. Det kan for Entelte være aldeles overvældende. Der er f. Ex. et Sted en gammel, dygtig og flittig Lærer; han kunde for 20 eller for 10 Aar siden have gjort det, men nu kan han det ikke. Skal han da afskediges, fordi han ikke kan gjøre dette? Der er en Lærer, som er sygelig eller i det Ringeste ikke stærk; han kan overkomme sin Embedspligt, men kan ikke gjøre mere. Der er endelig et Antal Lærere, som sige: ja, det er et strengt Arbejde vi have, og naar det